

1.) Gotika

Ročník:	6. ročník ZŠ
Téma:	Kultúra, veda a umenie v stredoveku - opakovanie
Téma GV:	Prepojenosť miestnych, regionálnych a globálnych historických javov
Čas:	1 vyučovacia hodina, t. j. 45 minút
Pomôcky:	Obrysová mapa sveta, obrysová mapa Slovenska, dataprojektor, obrázky dvoch známych hradov (<i>Príloha 1</i>), Gotické stavby na Slovensku (<i>Príloha 2</i>), text (<i>Príloha 3</i>), prístup k internetu

Ciele:	Žiak/žiačka má: <ul style="list-style-type: none">● charakterizovať základné prvky gotickej kultúry, najmä architektúry;● uvedomiť si podobne silné kultúrne vplyvy v iných častiach sveta;● vnímať dejinné udalosti aj z iného ako európskeho pohľadu;● prepájať a hľadať súvislosti medzi získanými vedomosťami;● reflektovať svoje stereotypy o afrických krajinách.
---------------	--

Postup:

Evokácia – 5 minút

- 1** V úvode premietnite žiakom cez dataprojektor (*alebo rozdajte vytlačené*) obrázky dvoch známych hradov (*Príloha 1*).

Pýtajte sa žiakov:

- Aká stavba je na obrázku?
- Počas vlády ktorého panovníka sa začali stavať podobné stavby na našom území? V ktorom storočí?
- Aký stavebný sloh vtedy prevládal v Európe?
- Opíš základné znaky tohto slohu.

Uvedomenie si významu – 30 minút

- 2** Rozdeľte žiakov na tri skupiny (*podľa radov v triede, alebo zvolte inú formu rozdelenia do skupín*). Každá skupina dostane obrázky z prílohy (*bez názvov*), ktoré majú umiestniť do obrysovej mapy Slovenska. Po skončení v krátkosti prezentujte výsledky.
- 3** Opýtajte sa žiakov, aké typy stavieb, prípadne aký typ spoločností by mohli nájsť v danom období v krajinách Afriky. Zapisujte všetky odpovede na tabuľu alebo flipchart.
- 4** Rozdeľte žiakov do 5 skupín a každej skupine rozdajte text z *Prílohy 3*.
- 5** Vyzvite každú skupinu, aby na internete našla obrázky k daným ríšam a kráľovstvám. Porovnajte stavby s gotickými pamiatkami na Slovensku.

Reflexia – 10 minút

6

Diskutujte so žiakmi:

- Kde na Slovensku je najviac gotických pamiatok?
- Čo vás prekvapilo pri pátraní po pamiatkach v afrických krajinách?
- Našli ste spoločné, alebo rozdielne znaky?
- Aké typy stavieb prevládajú u nás a aké v afrických krajinách? (Sakrálne, paláce a pod.)
- V čom bola spoločnosť v afrických krajinách iná ako na Slovensku?
- Aké boli vaše predstavy o afrických krajinách pred touto hodinou?

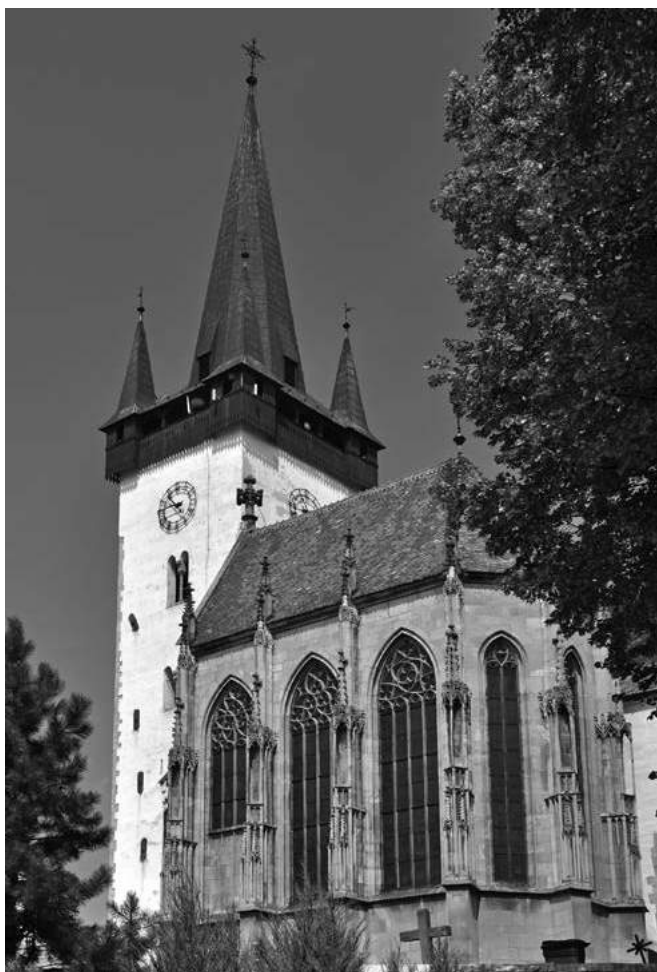
1. Žiaci môžu pred hodinou dostať na domácu úlohu zozbierať fotografie gotických pamiatok na Slovensku a informácie o nich. Tieto informácie prezentujú pred spolužiakmi. Na hodine dostanú za úlohu pripraviť plán exkurzie zameranej na spoznávanie gotických pamiatok na Slovensku.
2. Žiaci majú na domácu úlohu nájsť kultúrne pamiatky daného obdobia (12. - 15. storočie) na ďalších kontinentoch (Afrika, Ázia) a porovnať tieto štýly s gotickou kultúrou (kto staval tieto stavby, prečo).
3. V prípade nedostatku času môžete skombinovať evokáciu s úvodnou časťou uvedomenia si významu (práca s fotografiami).

Príloha č. 1

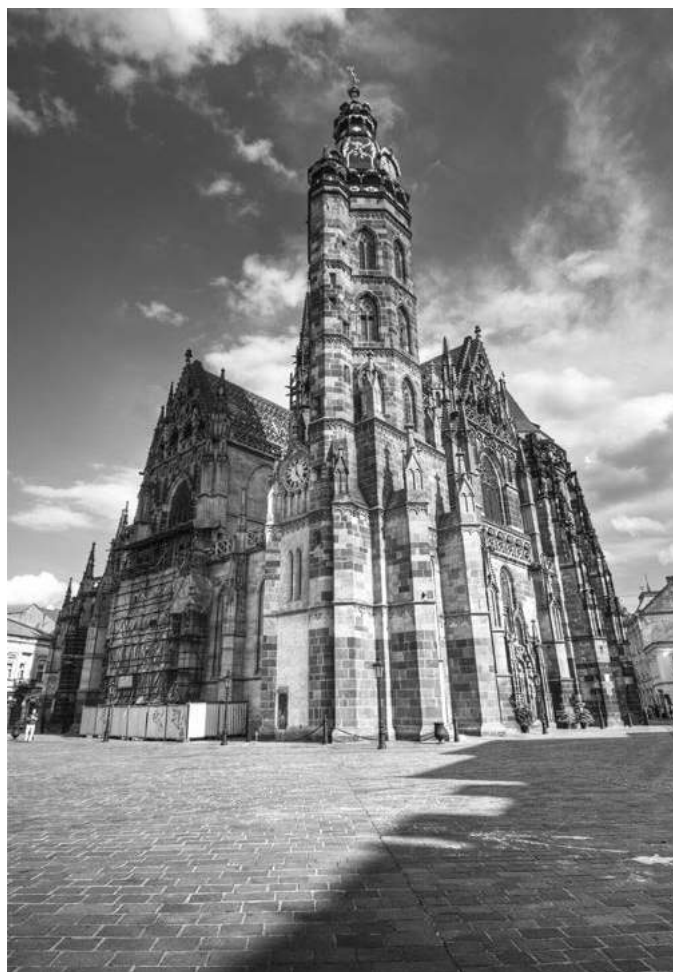

Príloha č. 2

Gotické stavby na Slovensku

Kaplnka Zápoľských v Spišskom Štvrtku

Dóm sv. Alžbety v Košiciach

Oravský hrad

Betliar

Kaštieľ Strážky

Dóm sv. Martina v Bratislave

Chrám sv. Jakuba v Levoči

Príloha č.3

V 12. – 15. storočí boli v Afrike najsilnejšie krajiny Etiópia, Mali, Songhaj, Zimbabwe, Benin a Kánem-Bornu. Afriku v tom čase navštevovali cudzinci z Európy a Ázie.

Mali vzniklo pri rieke Niger podmanením Ghany roku 1240. Pokračoval tu obchod so zlatom, slonovinou a otrokmi, odbyt bol v moslimskom svete i v Taliansku. Strediskami ríše boli Timbuktu a Djenné. V Mali prijali islam. Neďaleko Mali sa nachádzal Songhaj, ktorý si r. 1500 podmanil Mali.

Etiópsky štát vznikol v 10. storočí a väčšina obyvateľov v ňom vyznávala kresťanstvo. Neskôr prijali islam. Etiópia bola jedinečná krajina, chránená okolitými horami. Rozširovala sa o územie okolitých kmeňov. Najväčší rozmach zaznamenala v 14. – 15. storočí, v 16. storočí začala upadať, ale existuje až dodnes.

Kráľovstvo Benin bolo založené v 10. storočí. Hlavné mesto Benin tvorili široké ulice s drevenými domami obohané hlinenými hradbami, v strede stál palác. Benin takisto obchodoval s drahými vecami a otrokmi. Na tom zbohatol. Rozkvitav najviac v 15. storočí, v 16. storočí tu Portugalci kupovali otrokov, štát bol mocný i v 19. storočí – v čase kolonizácie.

V **Zimbabwe** sa ťažilo zlato a meď, ktoré kupovali arabskí obchodníci. Preslávilo sa svojím kamenným mestom.

Songhaj založili v 7. storočí berberskí kresťania. V 15. storočí sa územne rozvinul - dobyl Mali a ovládal už celú Západnú Afriku. Roku 1591 Songhaj obsadili Maročania.

Kánem-Bornu sa rozkladalo pri Čadskom jazere, bolo centrom moslimskej civilizácie.

V ostatnej Afrike stále žilo mnoho kmeňov, ktoré sa v nasledujúcich storočiach transformovali na moderné národy tak, ako ich chápeme v súčasnosti. Vznikali tu nové mestá, ktoré obchodovali s európskymi prístavmi. Pokračoval obchod s otrokmi, ktorých teraz dovážali do novoobjavenej Ameriky.

V Severnej Afrike existovali viaceré štáty, ktoré poznáme i dnes, keď sa vyslobodili spod arabskej nadvlády. Významný bol i **Egypt**, ten však roku 1517 dobyli Turci. Turci dobyli aj Alžírsko a severné pobrežie Afriky. V 16. storočí sa rozvinulo Maroko.

Foto:

Spišský hrad -Marek Kvackaj, 2006

http://sk.wikipedia.org/wiki/S%C3%BAbor:Spisska_nova_ves...castle.jpg

Betliar -Maros, 2005

http://sk.wikipedia.org/wiki/S%C3%BAbor:Betliar_Front.jpg

Chrám Sv. Jakuba, Levoča -Keith Page, 2006

http://sk.wikipedia.org/wiki/S%C3%BAbor:Church_of_St._James_in_Levo%C4%8Da.jpg

Katedrála Sv. Alžbety, Košice - Ville Meittinen, 2009

http://sk.wikipedia.org/wiki/S%C3%BAbor:Cathedral_of_St._Elizabeth_in_Ko%C5%A1ice.jpg

Oravský hrad -Wojsyl, 2005

http://sk.wikipedia.org/wiki/S%C3%BAbor:Slovakia_Oravsky_Podzamok.jpg

Dóm Sv. Martina - J_Makk, 2007

http://sk.wikipedia.org/wiki/S%C3%BAbor:Bratislava_-_St._Martins_Cathedral.jpg

Kaštieľ Strážky - Investigatio

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Strazky_Kastiel-09.jpg